

Nr 35

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående värdering av varulager vid beskattningen.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 343 av herr *Schött m. fl.* och II: 414 av herr *Källenius m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta tillägg till anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen av innebörd att det allmänna ändamålet med huvudreglerna för varulagervärderingen skall beaktas jämväl vid tillämpningen av reglerna för värdesättning av byggnadsföretagens lager av fastigheter»;

2) de likalydande motionerna I: 364 av herr *Stefanson* och II: 435 av herr *Kollberg m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av gällande skattelagstiftning att nedskrivning av varulager åter skall medgivnas till förut gällande 30 procent av bokfört värde; samt

3) de likalydande motionerna I: 461 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 541 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

Anvisningar

till 41 §.

1. Inkomst av — — — särskilt stadgas.

För skattskyldig, — — — av följande.

Därest vinstresultatet — — — stadgade grunder.

Den i — — — nedan sägs.

Lagret vid beskattningsårets utgång må icke upptagas till lägre belopp än trettio procent av lagrets anskaffningsvärde eller, därest återanskaffningsvärdet å balansdagen är lägre, sistnämnda värde, i förekommande fall efter avdrag för inkurans.

Därest värdet å lagret, beräknat till anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet och i förekommande fall efter avdrag för inkurans, uppgår till lägre belopp än som motsvarar medeltalet av värdena å lagren vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren (jämförelseåren), må lagret vid beskattningsårets utgång i stället upptagas till lägst ett belopp motsvarande förstnämnda värde å detta lager efter avdrag med sjuttio procent av sagda medeltalsvärde. Därvid skola såsom värden å lagren vid jämförelseårens utgång hava upptagits anskaffningsvärdena eller, därest återanskaffningsvärdena å balansdagarna i fråga varit lägre, sistnämnda värden, i förekommande fall efter avdrag för inkurans. Föreligger sådant fall att sjuttio procent av nyssnämnda medeltalsvärde överstiger värdet av lagret vid beskattningsårets utgång, må avdrag åtnjutas jämväl för det överskjutande beloppet, därest en häremot svarande avsättning i räkenskaperna gjorts till lagerregleringskonto. Då avdrag för sådan avsättning medgivits, skall avsättningen återföras till beskattning nästföljande beskattningsår, därvid frågan om avdrag för förnyad avsättning till dylikt konto får prövas enligt bestämmelserna ovan. Ingå i lagret råvaror eller stapelvaror, må lagret av sådana varor eller del därav upptagas till lägst sjuttio procent av värdet å tillgångarna i fråga beräknat efter lägsta marknadspris under beskattningsåret eller under något av de närmast föregående nio beskattningsåren. Därest sist angivna grund för värdering av varulagret eller del därav tillämpats, skall vad ovan sägs om värdering med hänsyn tagen till medeltalet av värdena å lagren vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren icke gälla.

Utan avseende — — — vara påkallat.

Vad i — — — såsom skäligt.

Avdrag för — — — skattskyldiga angivit.

Vid bestämmande — — — eget kapital.

När fråga — — — skulle ifrågakommit.

Nedskrivning av — — — september beskattningsåret.

Vad här — — — årets inkomst.

Har avverkningsrätt — — — influtna likviden.

Om beskattningsmyndighet, — — — till beskattning.

Motsvarande gäller — — — års inkomstberäkning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Såvitt avser de likalydande motionerna I: 364 och II: 435 upptar utskottet i detta betänkande endast det under punkten 2 i motionernas hemställan upptagna yrkandet. De under punkten 1 i hemställan redovisade yrkandena behandlar utskottet i annat sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 414, II: 435 och II: 541.

Gällande bestämmelser

Genom beslut av 1955 års riksdag genomfördes ändrade regler för företagsbeskattningen. Vad angår värderingen av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning (lager) föreskriver de nya bestämmelserna i punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen att den bokföringsmässiga värdesättningen skall godtas vid inkomstberäkningen endast under förutsättning att den inte står i strid med särskilda, för denna beräkning meddelade bestämmelser. Huvudregeln för varulagervärderingen är att lagret vid beskattningsårets utgång inte må upptas till lägre belopp än 40 procent av lagrets anskaffningsvärde vid samma tidpunkt eller, därest återanskaffningsvärdet är lägre, sistnämnda värde. Lagret får således nedskrivnas med högst 60 procent. Från det värde, varå nedskrivningen får göras, må först avräknas den inkurans i lagret som kan finnas å balansdagen. Med tillämpning av endera av två supplementärregler kan i särskilda fall lägre lagervärden än enligt huvudregeln medgivas. Enligt den ena regeln må nedskrivningens storlek beräknas på medeltalet av lagren under de två närmast föregående beskattningsåren, vilket i vissa fall kan leda till negativa lagervärden. Den andra supplementärregeln innebär, att om i lagret ingår råvaror eller stapelvaror lagret i denna del får upptas till lägst 70 procent av ifrågavarande tillgångars lägsta marknadsvärde under en tioårsperiod.

Beträffande lagervärderingen enligt huvudregeln antogs särskilda bestämmelser för vissa övergångsår. Lagret för beskattningsåret 1956 skulle enligt dessa värderas till lägst 20 procent av anskaffningsvärdet och lagret för beskattningsåret 1957 till lägst 30 procent av anskaffningsvärdet. Sistnämnda procentsats gäller även beträffande varulagervärderingen vid utgången av beskattningsåret 1958. Från och med beskattningsåret 1959, alltså från och med 1960 års taxering, skulle de nya bestämmelserna helt träda i kraft.

Genom lag den 13 mars 1959, nr 54, uppsköts emellertid det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler till 1961 års taxering.

Beträffande skattskyldigs lager av fastigheter och liknande tillgångar gäller enligt punkt 1 fjärde stycket av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen, att den i räkenskaperna gjorda värdesättningen å sådana varutillgångar skall vid inkomsttaxeringen godtagas, därest denna värdesättning

icke står i strid med det i åttonde stycket av nämnda anvisningspunkt meddelade stadgandet, att värdet å lager av nu ifrågavarande tillgångar skall upptagas till vad som med hänsyn till risk för förlust, prisfall m. m. framstår såsom skäligt.

I meddelande nr 2/1959 utfärdade riksskattenämnden vissa anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna beträffande värdering av byggnadsföretagens lager av egna fastigheter m. m. Anvisningarna var avsedda att tillämpas fr. o. m. 1959 års taxeringar och tills vidare. Med avseende på 1959—1961 års taxeringar meddelades vissa övergångsbestämmelser. Av anvisningarna framgick vidare att riksskattenämnden avsåg att följa verkningarna av anvisningarna samt att, sedan tillräcklig erfarenhet därom vunnits, föranstalta om de ändringar och tillägg däri, som kunde visa sig erforderliga.

Riksskattenämnden har i enlighet härmed under hösten 1961 inhämtat yttranden från taxeringsintendenterna i länen samt därefter berett bl. a. representanter för Svenska Byggnadsentreprenörföreningen, Sveriges Byggmästarförbund samt Sveriges Hantverks- och Industriorganisation tillfälle att framföra sina synpunkter i ämnet. Därefter har nämnden den 17 januari 1962 beslutat *dels* att förenämnda övergångsbestämmelser skall gälla även vid 1962 års taxering, *dels* att anvisningarna rörande värdesättningen vid inkomsttaxeringen av byggnadsföretagens lager skall, med tillämpning fr. o. m. 1963 års taxering, erhålla följande ändrade lydelse (meddelande 1962 nr 2: 3):

De anvisningar, som i det följande framläggas, äro avsedda att tillämpas å byggnadsföretag vars verksamhet består i uppförande av byggnader, kraftverk och liknande, byggande av vägar, järnvägar, broar, flygfält, hamnar, bergrum och liknande samt utförande av pålnings- och schaktningsarbeten, yttre vatten- och avloppsledningsarbeten eller anläggningar för torrläggning, vattenreglering och liknande. De avses däremot icke vara tillämpliga å företag, vilka utföra exempelvis värme-, sanitets-, plåtslageri-, glasmästeri-, målning-, elektriska installations- samt plattsättnings- och golvlägningsarbeten.

A. Byggnadsföretags *lager av byggnadsmaterial* av olika slag omfattas icke av undantagsbestämmelsen i punkt 1 åttonde stycket av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen. För dylika lager gälla de allmänna reglerna för värdering av lagertillgångar.

Beträffande byggnadsföretags innehav av *egna fastigheter* som utgöra lagertillgångar — obebyggda tomter, färdigställda bebyggda fastigheter och färdigställda byggnader å ofri grund — bör den i räkenskaperna gjorda värdesättningen godkännas, om värdet å fastighetsinnehavet icke understiger det lägsta av summa anskaffningsvärden för fastigheterna eller 95 procent av summa taxeringsvärden för fastigheterna, dock att vid tillämpning av sistnämnda regel värdet å fastighetsinnehavet likväl icke må upptagas under 80 procent av summa anskaffningsvärden för fastigheterna. I anskaffningsvärdet böra inräknas — förutom köpeskillingen vid förvärvet, lagfarts-

kostnader och eventuella rivningskostnader — allenast följande i dessa anvisningar såsom »direkta» byggnadskostnader betecknade kostnader för ny-, till- eller ombyggnad av fastigheten, nämligen material (såväl byggnadsmaterial som förbrukningsmaterial), löner och ersättningar till arbetare och arbetsledare på platsen, arkitekt-, konstruktions- och kontrollkostnader till utomstående, anslutningsavgifter för vatten, avlopp, värme och elektricitet, kostnader för underentreprenader, maskinhyror till utomstående samt kostnader för lejda transporter.

I fråga om tomträttsfastigheter avses med taxeringsvärdet det taxerade byggnadsvärdet.

Hänsyn bör vid lagervärderingen icke tagas till avdrag för den värdeminskning som medgives å fastighetsbilaga.

Vid tillämpning av vad ovan sagts iakttages, att *samma* värderingsprincip skall användas för hela beståndet av sådana fastigheter, varom nu är fråga.

För *egna fastigheter under ny-, till- eller ombyggnad* bör den i räkenskaperna gjorda värdesättningen godtagas, om värdet icke understiger 95 procent av summan av följande kostnader för fastigheten, nämligen: köpeskillingen vid förvärvet, lagfartskostnader, eventuella rivningskostnader och ovan som direkta byggnadskostnader betecknade kostnader.

Har fastigheten före den aktuella ny-, till- eller ombyggnaden varit åsatt taxeringsvärde (ej preliminärt taxeringsvärde) må fastigheten emellertid, om därigenom en lägre värdesättning erhålles, i stället upptagas till 95 procent av sagda taxeringsvärde samt 95 procent av de å fastigheten efter den tidpunkt, till vilken taxeringsvärdet hänför sig, nedlagda direkta byggnadskostnaderna inklusive eventuella rivningskostnader. Skulle fastighetens taxeringsvärde understiga 80 procent av anskaffningsvärdet för densamma, skall dock i stället för 95 procent av taxeringsvärdet upptagas ett belopp motsvarande 75 procent av anskaffningsvärdet.

För innehav av sådana *aktier och andelar* i fastighetsbolag och fastighetsföreningar, som utgöra lagertillgångar i byggnadsrörelsen, bör den i räkenskaperna gjorda värdesättningen godtagas, därest värdesättningen, i vad den grundas på bolagets eller föreningens innehav av fastigheter, skett enligt grunder som enligt vad nyss sagts kunnat godkännas för lager av egna fastigheter samt egna fastigheter under ny-, till- eller ombyggnad.

Den i räkenskaperna gjorda värdesättningen av lagret i dess helhet bör godkännas, om det *sammanlagda* bokförda värdet å lagertillgångarna icke understiger summan av de lägsta värden å de skilda tillgångsgrupperna, som enligt vad ovan sagts kunnat godtagas. En lägre värdesättning av lagret bör godkännas endast om och i den mån den skattskyldige visar, att en lägre värdesättning är påkallad med hänsyn till föreliggande risk för förlust eller prisfall. Vid 1963 och 1964 års taxeringar bör emellertid, utan sådan bevisning, en lägre värdesättning av lagret i dess helhet godkännas, dock endast i den mån skillnaden mellan det lägsta värde å lagret i dess helhet, som följer av en beräkning enligt förevarande anvisningar, och det bokförda värdet å lagertillgångarna vid utgången av räkenskapsåret 1962 resp. 1963 icke överstiger $\frac{2}{3}$ resp. $\frac{1}{3}$ av det skillnadsbelopp, som enligt förenämnda övergångsbestämmelser godtagits vid 1962 års taxering.

B. Av entreprenör nedlagda kostnader för *arbeten på annans fastighet* böra i princip upptagas till fulla värdet (såväl direkta som indirekta byggnadskostnader) och reservering göras för de förlustrisker, som äro för-

bundna med entreprenadåtaganden beträffande vilka skattemässig vinstberäkning ännu icke verkställts å balansdagen. Med direkta byggnadskostnader avses härvid enahanda slag av kostnader, som ovan under A betecknats som direkta kostnader. Med »indirekta» byggnadskostnader förstås i dessa anvisningar övriga byggnadskostnader såsom t. ex. administrationskostnader, kostnader för egna transporter, avskrivning och underhåll av maskiner samt försäkringar och räntor.

1) Om entreprenören icke är i intressegemenskap med byggherren och fråga icke är om byggnation på löpande räkning, bör beträffande reservering för förlustrisker följande iakttagas.

Ha som tillgång i räkenskaperna upptagits samtliga å entreprenaderna nedlagda kostnader — såväl direkta som indirekta — bör den i räkenskaperna gjorda reserveringen för ovan angivna förlustrisker godtagas om reserveringen icke överstiger summan av

a) det belopp, varmed å dessa arbeten nedlagda indirekta byggnadskostnader upptagits som tillgång i räkenskaperna, och

b) ett belopp motsvarande *antingen* 10 procent av sammanlagda entreprenadsummorna *eller* 15 procent av de vid beskattningsårets utgång nedlagda direkta byggnadskostnaderna, allt såvitt avser entreprenadåtaganden beträffande vilka skattemässig vinstberäkning ännu icke verkställts å balansdagen.

Om byggnadsföretaget — som i regel torde vara fallet — som tillgång upptager endast de å entreprenaden nedlagda direkta kostnaderna bör, i enlighet med vad nyss anförts, den i räkenskaperna gjorda reserveringen godtagas om den icke överstiger här ovan under b) angivna belopp.

Reserveringen för förlustrisker kan ske antingen öppet i räkenskaperna i form av avsättning eller genom nedskrivning av kostnaderna för pågående arbeten.

En större reservering än ovan angivits bör godkännas endast om och i den mån den skattskyldige visar, att en större reservering är påkallad med hänsyn till föreliggande risk för förlust. Vid 1963 och 1964 års taxeringar bör emellertid, utan sådan bevisning, en större reservering godkännas, dock endast i den mån skillnaden mellan den verkliga reserveringen och den enligt förevarande anvisningar tillåtna reserveringen vid utgången av räkenskapsåret 1962 resp. 1963 icke överstiger $\frac{2}{3}$ resp. $\frac{1}{3}$ av det skillnadsbelopp, som enligt förenämnda övergångsbestämmelser godtagits vid 1962 års taxering.

Om det underlag, varå den skattskyldiges reservering i anledning av risk för förlust å arbeten på andras fastigheter beräknas, vid utgången av visst beskattningsår avsevärt nedgått vid jämförelse med underlagets genomsnittliga storlek vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren och denna nedgång måste antagas vara tillfällig, bör reservering vid utgången av förstnämnda beskattningsår medgivas med högre procentsatser än ovan angivits. Dylig höjning bör dock medgivas endast i den mån så finnes erforderligt för att förhindra, att den skattskyldiges »normala», i överensstämmelse med dessa anvisningar beräknade reservering framtages till beskattning på grund av tillfällig nedgång av det underlag varå reserveringen beräknas.

2) Om entreprenören är i intressegemenskap med byggherren (byggherren är t. ex. ett helägt eller så gott som helägt dotterbolag till entreprenörbolaget eller byggherren är huvudaktieägare i entreprenörbolaget), bör reserveringen för förlustrisker i princip icke överstiga den nedvärdering som

enligt den ovan under A angivna huvudregeln bör godtagas beträffande egna fastigheter under ny-, till- eller ombyggnad. Detta innebär, att den i räkenskaperna gjorda reserveringen bör för dylika entreprenadåtaganden godtagas, om den icke överstiger summan av det belopp, varmed å dessa arbeten nedlagda indirekta byggnadskostnader upptagits som tillgång i räkenskaperna, och 5 procent av de vid beskattningsårets utgång nedlagda direkta byggnadskostnaderna. Om reserveringen göres i form av nedskrivning av pågående arbeten behöver entreprenören sålunda som tillgång i räkenskaperna upptaga endast 95 procent av nedlagda direkta byggnadskostnader inklusive eventuella rivningskostnader.

Vid 1963 och 1964 års taxeringar bör emellertid, utan särskild bevisning, en större reservering än ovan sagts godkännas, dock endast i den mån skillnaden mellan den verkliga reserveringen och den enligt förevarande anvisningar tillåtna reserveringen vid utgången av räkenskapsåret 1962 resp. 1963 icke överstiger $\frac{2}{3}$ resp. $\frac{1}{3}$ av det skillnadsbelopp, som enligt förenämnda övergångsbestämmelser godtagits vid 1962 års taxering.

3) Om entreprenören bygger på löpande räkning bör för dylika arbeten reservering för förlustrisker icke medgivnas med högre belopp än som i det särskilda fallet visas vara erforderligt.

C. Den skattemässiga *vinstberäkningen* å entreprenadarbeten bör ske vid den slutliga ekonomiska uppgörelsen, dock i regel senast ett år efter slutbesiktningen. Om vid den tidpunkt, då vinstberäkning sker, tvist föreligger beträffande vissa belopp, bör härav föranledd reservering godtagas.

För *garantirisker* beträffande sådana under B avsedda arbeten, för vilka vinstberäkning skett, bör — om garantitiden icke utgått senast å balansdagen — avdrag för avsättning godkännas med

3 procent av entreprenadsumman, såvitt avser bostads- och kontorsbyggnader av mera konventionell typ, samt

5 procent av entreprenadsumman, såvitt avser andra entreprenader.

En större reservering för garantirisker än nu angivits bör godkännas endast om och i den mån den skattskyldige visar, att en större reservering är påkallad med hänsyn till föreliggande risk för förlust. Vid 1963 och 1964 års taxeringar bör emellertid, utan särskild bevisning, en större reservering godkännas, dock endast i den mån skillnaden mellan den verkliga reserveringen och den enligt förevarande anvisningar tillåtna reserveringen vid utgången av räkenskapsåret 1962 resp. 1963 icke överstiger $\frac{2}{3}$ resp. $\frac{1}{3}$ av det skillnadsbelopp, som enligt förenämnda övergångsbestämmelser godtagits vid 1962 års taxering.

Frågans behandling vid tidigare års riksdagar

Förslag till de nya bestämmelserna rörande företagsbeskattningen förelades 1955 års riksdag i proposition nr 100. Häri hade beträffande varulagervärderingen förordats de regler, för vilka ovan redogjorts. I anledning av propositionsförslaget yrkades i väckta motioner, att lägsta gränsen för tillåten nedvärdering av lagret skulle bestämmas till 30 procent. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 45 avstyrkte 1955 års bevillningsutskott berörda motioner. Utskottet anförde bl. a.

Utskottet ansluter sig för sin del till departementschefens uppfattning att något verkligt väsentligt med en ändrad företagsbeskattning inte kan vinnas

från konjunkturpolitisk synpunkt med mindre reglerna för varulagervärderingen skärpes. Såsom i propositionen framhålles kan redan mindre ändringar i reglerna för beräkningen av det skattemässigt tillåtna lägsta lagervärdet öva en betydelsefull inverkan på företagens möjligheter till likviditetsförstärkning genom lagernedskrivningar och därmed på omfattningen av företagens investeringar inte endast i lagertillgångar utan jämväl i maskiner, inventarier o. d.

Den fråga varom olika meningar råder är var lägsta gränsen för tillåtet bokfört lagervärde skall dragas. Självfallet måste här ske en avvägning mellan å ena sidan de synpunkter av konjunkturpolitisk art, som utskottet enligt vad i det föregående framhållits funnit tala för kraftigast möjliga åtstramning av de permanenta värderingsreglerna, och å andra sidan behovet av regler, som lämnar utrymme för betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Det torde inte vara möjligt att ange hur långt gående nedskrivningar nu gällande bestämmelser medger. Som av propositionen framgår har emellertid av mellankommunala prövningsnämnden tillämpad praxis, enligt vilken nedskrivning i princip medges till 30 procent av lagrets lägsta värde, kommit att under senare år i betydande utsträckning tillämpas av näringslivet och taxeringsmyndigheterna. Enligt utskottets mening måste det med utgångspunkt härifrån vara helt uteslutet att tillmötesgå motionsyrkandena om en lägsta gräns vid 30 procent av lagrets anskaffningsvärde, emedan en på så sätt bestämd gräns inte skulle medföra den från konjunkturpolitiska synpunkter önskvärda åtstramningen i värderingsreglerna. I själva verket skulle såsom ock departementschefen framhållit en huvudregel enligt detta alternativ i förening med de föreslagna supplementärreglerna i åtskilliga fall innebära ännu generösare värderingsregler än de nu i praxis tillämpade.

Då det åter gäller att bedöma behovet av nedskrivning för prisfallsrisk måste enligt utskottets mening starkt avseende fästas vid det förhållandet, att beträffande sådana lagertillgångar som är underkastade den största prisfallsrisken, nämligen rå- och stapelvaror, värderingen får ske med utgångspunkt från lägsta marknadspriset under en tioårsperiod enligt den ena av supplementärreglerna. Då det kan antagas, att företag med lager av tillgångar av nyss nämnt slag kommer att tillämpa ifrågavarande supplementärregel, vilken väl i de flesta fall torde ge det lägsta lagervärdet, kommer huvudregeln att gälla för det stora flertalet företag med mera prisbeständiga lagertillgångar och företag med sammansatta lager, där en prisförändring i någon del av lagret inte i någon mera avsevärd grad påverkar det totala lagrets värde. Läget blir alltså det att huvudregeln i det väsentliga kommer att tillämpas av företag som har det förhållandevis minsta behovet av nedskrivning för prisfallsrisk.

Även i motioner vid senare års riksdagar har vid flera tillfällen framställts yrkanden om ändring av huvudregeln för varulagervärderingen så att procenttalet för den nedre gränsen bestämmes till 30. Dessa yrkanden har avvisats av riksdagen. Därvid har från bevillningsutskottets sida bl. a. framhållits att utskottet i princip ansåg att huvudregeln för varulagervärderingen inte borde medge en längre gående nedskrivning än till 40 procent av värdet. Utskottet har uttalat den meningen att — sedan väl den erforder-

liga uppskrivningen skett — det torde komma att visa sig att för näringslivet i allmänhet en 60-procentig nedskrivning skulle vara tillräcklig för det syfte nedskrivningen främst avsåg att tjäna, nämligen att medge ett betryggande skydd mot prisfallsrisk. Det har vidare framhållits att genom särskilda regler sörjts för att ytterligare prisfallsskydd kunde beredas företag med särskilt priskänsliga varor.

Även frågan om ändring av övergångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen har vid flera tillfällen varit föremål för behandling av riksdagen.

I proposition nr 27 till 1959 års riksdag föreslogs att det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler skulle uppskjutas till 1961 års taxering. Vidare yrkades i motionerna I: 385 och II: 460 att riksdagen måtte uttala, att huvudregeln om värdering av varulager till lägst 30 procent av värdet skulle gälla, så länge dåvarande konjunkturläge bestod. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17 anförde bevillningsutskottet bl. a.

Departementschefen har — i likhet med bevillningsutskottet vid 1958 års B-riksdag — som motiv för uppskov med ikraftträdandet av huvudregeln vid varulagervärderingen anført skäl av konjunkturpolitisk art. Utskottet delar departementschefens uppfattning att anpassningen till de nya reglerna i vissa fall kan medföra påfrestningar på företagens likviditet, vilket i sin tur kan få till följd en begränsning av ur allmän synpunkt önskvärda investeringar. Inte minst av arbetsmarknadspolitiska skäl bör en sådan konsekvens undvikas. Utskottet tillstyrker på grund härav att övergångstiden före det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler förlänges ett år. Huruvida ytterligare uppskov må befinnas erforderligt, kommer givetvis att bero på konjunkturutvecklingen. Ställning härtill kan således inte tas för närvarande. Emellertid förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen och, om konjunkturförhållandena ger anledning därtill, vidtar erforderliga åtgärder. Härmed anser sig utskottet ha besvarat det i motionerna I: 385 och II: 460 framställda yrkandet.

Även vid 1960 års riksdag väcktes motioner i ämnet. Sålunda föreslogs i motionerna I: 32 och II: 41 samt motionerna I: 279 och II: 352 att riksdagen måtte ompröva sitt ställningstagande beträffande huvudregeln för varulagervärderingen och därvid besluta den ändringen i kommunalskattelagens bestämmelser, att nedskrivning finge ske till lägst 30 procent av lagrets värde. I motionerna I: 401 och II: 505 hemställdes, att riksdagen måtte besluta att den vid 1960 års taxering tillämpade 30-procentregeln skall gälla tills vidare. Bevillningsutskottet, som avstyrkte bifall till motionsyrkandena, framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 37 att de skäl, som år 1955 talade för en skärpning av reglerna för varulagervärdering, fortfarande ägde giltighet. Enligt utskottets mening hade intet inträffat, som gav stöd för yrkandena att den permanenta regeln borde sättas vid en lägre gräns än 40 procent av lagervärdet. Utskottet erinrade om att beträffande sådana tillgångar, som var underkastade den största prisfallsrisken, nämligen rå- och stapelvaror, värderingen enligt en supplementärregel finge ske med utgångspunkt från det lägsta marknadspriset under tio år. I och för sig

kunde en rätt till nedskrivning till 40 procent i kombination med den nämnda supplementärregeln anses ge utrymme för fullt betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Härtill kom ytterligare en omständighet. Ett av de tyngst vägande skälen för att en i alla lägen betryggande nedskrivning skall kunna ske har varit, att förluster ett år inte fått kvittas mot vinster ett annat år. Genom lagstiftningen om förlustutjämning hade i huvudsak denna olägenhet bortfallit, och behovet av nedskrivningsmöjligheter blev snarast mindre än förut.

Vid 1961 års riksdag framställdes likaledes motionsyrkanden om en omprövning av huvudregeln för varulagervärderingen vid inkomsttaxeringen, därvid en nedskrivning till 30 procent av lagrets värde borde godkännas. Yrkandena avslogs av riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 20.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I de likalydande *motionerna I: 343 och II: 414*, vari yrkas ändrade bestämmelser rörande värderingen av byggnadsföretagens lager av fastigheter, framhålles, att företagsbeskattningskommittén inte föreslog några specialregler för de grupper av företag, för vilka huvudregeln inte kunde anses vara i tekniskt hänseende lämpligt utformad. Kommittén avstod sålunda från att föreslå några fixerade lägsta gränser för nedvärdering av bl. a. byggnadsföretags lager av fastigheter. Dåvarande departementschefen fann i propositionen nr 100 till 1955 års riksdag uppenbart, att normalreglerna för lagervärderingen inte borde gälla byggnadsföretagen. Han framhöll samtidigt, att det knappast var möjligt att uppställa bestämda gränser för lagernedskrivningen beträffande dylika tillgångar. Det fick enligt hans mening ankomma på praxis att fastställa gränsen för skälig nedskrivning. Principen borde enligt vad departementschefen vidare framhöll vara, att en fullt betryggande täckning skulle medges för förlustrisker och att en häremot svarande nedskrivning skulle kunna medges även utan specificerad utredning.

I den anvisning (nr 2/1959), som riksskattenämnden utfärdat beträffande byggnadsföretagens lager av fastigheter, har nämnden direkt anknutit till departementschefens uttalande. En ny anvisning är nu aktuell. I de förhandlingar, som nämnden därefter haft med berörda organisationer om utfärdande av ny anvisning, har enligt organisationernas mening ett behov av klarläggande av syftet med nyssnämnda formulering i kommunalskattelagen framträtt.

Enligt motionärernas mening framstår det å ena sidan som klart, att en annan teknisk utformning måste ges åt de regler, som skall gälla bygg-

nadsföretagens lager av fastigheter. Å andra sidan bör icke denna omständighet av rent teknisk natur medföra, att reglerna för byggnadsföretagen ges en annan allmän syftning och innebörd än den som varit grundläggande för huvudreglernas utformning. Företagsbeskattningskommitténs uttalande ger också enligt motionärernas mening belägg för att det tekniska problemet inte får undanskymma den målsättning som kommittén angivit. Motionärerna förslår därför att ett tillägg fogas till anvisningarna till 41 § kommunal-skattelagen av innebörd att företagsbeskattningskommitténs målsättning för varulagervärderingsreglerna skall beaktas även vid utformningen av de regler, som härutinnan skall gälla byggnadsföretagens lager av fastigheter. Eftersom lagstiftaren uppdragit åt riksskattenämnden att formulera värderingsreglerna för byggnadsföretagen är det av största vikt, att riksdagen klargör innebörden av nämnda stadgande. Spörsmålet är nämligen inte av den art, att det kan få sin lösning genom enstaka avgöranden i högsta instans.

Som motivering för yrkandet att nedskrivning av varulager skall få ske till lägst 30 procent av bokfört värde anföres i de likalydande *motionerna I: 364 och II: 435* bl. a. följande. Skärpningen av varulagervärderingsreglerna har enligt motionärernas uppfattning utgjort en allvarlig begränsning av företagssparandet och företagens konsolideringsmöjligheter. Särskilt allvarlig måste den bli för många mindre företag, vilkas huvudsakliga tillgång består av varulager. Ingenting har inträffat som ger anledning till annan uppfattning. För att vinna en skälig övergångsanordning kan det vara lämpligt att förfara så att nedskrivning till 35 procent medges vid 1963 års taxering. 30-procentregeln skulle därefter gälla fr. o. m. 1964 års taxering.

Storleken av det inkomstbortfall för statskassan som skulle uppkomma är svårt att beräkna. Sannolikt torde bortfallet knappast komma att för det första budgetåret överstiga några tiotal miljoner kronor. Härtill kommer den viktiga omständigheten att ifrågavarande skattebortfall inte omedelbart tages i anspråk för efterfrågan utan tar sig uttryck i ett ökat företags-sparande. I samhällsekonomisk mening åstadkommes en övervägande gynnsam effekt.

I de likalydande *motionerna I: 461 och II: 541* anföres i huvudsak följande. Vid bedömandet av vilka regler som bör gälla vid inkomsttaxeringen måste särskilt beaktas varulagrets ekonomiska karaktär för handels- och produktionsföretag. Erfarenheten har visat att sådana företag är tvungna att hålla sig med ett visst lager för att över huvud taget kunna bedriva sin verksamhet. Företagen kan inte lösgöra det i lagret investerade kapitalet, utan detta är lika hårt bundet som kapital investerat i anläggningstillgångar. Till den del lagret har angivna karaktär brukar det benämnas normal-

lager. En uppskrivning av varulagret leder till en blott skenbar vinst, alltså utan att företaget reellt visat en däremot svarande ökad avkastning. Den på uppskrivningen belöpande inkomstskatten träffar sålunda icke avkastningen-inkomsten utan företagets kapital. Detta är fallet oberoende av om företaget i övrigt visar vinst eller förlust.

I ett läge där företagens möjligheter att skaffa kapital är starkt beskurna blir den allmänna effekten av den i följd framtvingade uppskrivningen en ytterligare begränsning av företagens tillgång på kapital. Uppskrivningen har drabbat företagen mycket ojämnt och utan hänsyn till det enskilda företagets konkurrensläge. Detta framstår som så mycket allvarligare som kostnadsläget inom industrien redan är mycket högt uppdrivet i vårt land och det inom åtskilliga branscher är att vänta en skärpt konkurrens gentemot utlandet under de närmaste åren. Uppskrivningen av varulagret har bl. a. drabbat den mindre företagsamheten, som för närvarande arbetar under ytterst besvärande villkor. Såväl principiella som praktiska skäl talar enligt motionärernas mening för en återgång till de vid 1960 års taxering gällande varulagervärderingsbestämmelserna.

Utskottet

I förevarande betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden om ändringar i två olika hänseenden av gällande regler rörande värdering av varulager vid inkomstbeskattningen. Utskottet upptar till en början yrkandena i motionerna I: 364 och II: 435 samt I: 461 och II: 541 rörande omprövning av huvudregeln för denna värdering.

Från och med föregående års taxering tillämpas i full utsträckning de vid 1955 års riksdag beslutade ändringarna i kommunalskattelagen rörande värdering av varulager. Enligt den sålunda gällande huvudregeln får i princip lagret i beskattningshänseende inte upptas till lägre belopp än 40 procent av det lägsta av lagrets anskaffnings- eller återanskaffningsvärde å balansdagen. Med tillämpning av endera av två supplementärregler kan dock i särskilda fall lägre lagervärden godtagas. Enligt de ursprungligen antagna föreskrifterna skulle dessa träda i full tillämpning från och med beskattningsåret 1959, alltså från och med 1960 års taxering. Emellertid uppsköts det fulla ikraftträdandet av huvudregeln genom beslut av 1959 års riksdag ytterligare ett år eller till 1961 års taxering. Under mellantiden har således de skattskyldiga, som vid den tidpunkt då reglerna antogs hade gjort långtgående nedskrivning å varulagren, haft möjlighet att successivt anpassa lagervärdena till de nya bestämmelserna.

I de nyssnämnda motionerna yrkas att riksdagen måtte besluta den ändringen av huvudregeln för varulagervärderingen att nedskrivning av varulager får ske till lägst 30 procent av lagrets värde. Därvid har i motionerna

I: 364 och II: 435 förordats att det fulla ikraftträdandet av en sådan bestämmelse sker först vid 1964 års taxering och att vid 1963 års taxering tillämpas en övergångsbestämmelse som medger nedskrivning till lägst 35 procent av lagrets värde. I motionerna I: 461 och II: 541 föreslås däremot ett omedelbart ikraftträdande så att den ökade nedskrivningsrätten skulle kunna tillämpas vid årets taxering.

Utskottet vill till en början erinra om att det främsta motivet för att begränsningsregeln rörande varulagervärderingen infördes år 1955 var att man önskade få företagsbeskattningen utformad så, att den bättre än vad då var fallet kunde anpassas till en konjunkturstabiliserande ekonomisk politik. En avvägning skedde mellan å ena sidan synpunkter av konjunkturpolitisk art, som talade för kraftigast möjliga åtstramning av de permanenta värderingsreglerna, och å andra sidan behovet av regler, som lämnade utrymme för betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Det anfördes vidare, att en huvudregel, innebärande rätt till nedskrivning ända ned till 30 procent av lagrets värde, i förening med supplementärreglerna skulle innebära generösare värderingsregler än de, som vid tidpunkten för lagstiftningen tillämpats i praxis, och därigenom inte heller ge den avsedda konjunkturpolitiska effekten. Därför ansågs nödvändigt med en mindre långtgående nedskrivning, och de alternativ som då låg närmast till hands var nedskrivning till 40 eller 50 procent av lagrets anskaffnings- eller återanskaffningsvärde. Med hänsyn till att i vissa speciella fall möjligen ett fullt betryggande skydd mot prisfall inte skulle erhållas, om en nedvärdering till 50 procent valdes, ansåg såväl föredragande departementschefen som 1955 års bevillningsutskott att procentsatsen borde fastställas till 40.

Vid bedömningen av skäligheten i den nu gällande huvudregeln bör enligt utskottets mening ihågkommas att den tillåtna högsta nedskrivningen med 60 procent beräknas på det värde som framkommer sedan avdrag från anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet i förekommande fall skett för inkurans. I sammanhang härmed bör nämnas att inkuransavdrag enligt särskilt stadgande schablonmässigt får ske med 5 procent av det lägsta av nyssnämnda värden om en sådan beräkning inte framstår såsom uppenbart opåkallad. Beträffande lagren inom vissa branscher eller hos vissa grupper skattskyldiga äger riksskattenämnden föreskriva att inkuransavdrag får ske med högre procenttal än nyss nämnts. Sådan föreskrift har meddelats för ett flertal branscher inom detaljhandeln såsom textil- och skodetaljhandeln och i vissa fall även för grosshandeln.

Enligt utskottets mening måste de nuvarande bestämmelserna för varulagervärderingen anses för normalfallen ge ett fullt tillfredsställande skydd mot prisfall. Ändringsyrkandena i de föreliggande motionerna rörande huvudregeln har inte heller grundats på att så inte är fallet. Till stöd för desamma åberopas i stället önskvärldheten att öka företagssparandet och konsolideringsmöjligheterna inom näringslivet.

Såsom tidigare framhållits från bevillningsutskottets sida, då frågan om utsträckning av nedskrivningsrätten å varulager varit föremål för prövning, är det givetvis av utomordentligt värde inte endast för företagen utan även för det allmänna att företagen har goda möjligheter till konsolidering och en god likviditet. Emellertid måste en avvägning ske mellan önskemålen att beskattningsreglerna utformas så att de i största utsträckning bidrar till företagets konsolidering och det allmännas befogade anspråk på att även skattskyldiga, som driver rörelse, skall bidra till skatteintäkterna alltefter sin bärkraft. Att därvid förstnämnda synpunkt såvitt gäller reglerna för varulagervärderingen i vårt land har fått göra sig gällande i minst lika hög grad som i jämförbara länder framgår enligt utskottets mening därav att de svenska bestämmelserna i förevarande hänseende allmänt torde betraktas som mycket generösa.

Utskottet vill vidare framhålla att företagsbeskattningens framtida utformning är föremål för överväganden inom allmänna skatteberedningen, som därvid givetvis kommer att uppmärksamma frågan i vad mån hänsyn vid beskattningen bör tas till näringslivets behov av konsolidering och självfinansiering. Utskottet har inte blivit övertygat om att behoven av ökad konsolidering och förbättrad likviditet nu är av sådan styrka att riksdagen bör frånga sina tidigare ställningstaganden till frågan om högsta tillåtna varulagernedskrivning. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 364 och II: 435 liksom motionerna I: 461 och II: 541 i förevarande del.

Utskottet behandlar därefter det i motionerna I: 343 och II: 414 framställda yrkandet rörande värdesättningen vid inkomsttaxeringen av byggnadsföretagens lager av fastigheter.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen gäller enligt anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen inte den i det föregående berörda huvudregeln för varulagervärderingen i fråga om sådana lagertillgångar som fastigheter eller värdepapper. För lager av dylika tillgångar har en mer begränsad nedskrivningsrätt än för andra varulagertillgångar ansetts påkallad. På grund härav stadgas att nu ifrågavarande tillgångar skall upptas till vad som med hänsyn till risk för förlust, prisfall m. m. framstår såsom skäligt.

I motionerna yrkas att riksdagen måtte besluta sådant tillägg till nyssnämnda anvisningar att det allmänna ändamålet med huvudreglerna för varulagervärderingen skall beaktas även vid värdesättningen av lager av fastigheter. Motionärerna anser att nu gällande bestämmelser inte ger det utrymme för nedskrivning av ifrågavarande tillgångar som får anses önskvärt med hänsyn till behovet av konsolidering.

Utskottet vill till en början erinra om att såväl företagsbeskattningskommittén som föredragande departementschefen i proposition nr 100 till 1955 års riksdag ansåg att en nedvärdering enligt huvudregeln för varulagervärdesättningen inte kunde tillåtas för lager av fastigheter, värdepapper

och dylika tillgångar. Kommittén föreslog för sin del en bestämmelse av innebörd att den i räkenskaperna gjorda värdesättningen av hithörande tillgångar skulle godtas endast för såvitt den »med hänsyn till omständigheterna framstår såsom skälig». I propositionen omformulerades bestämmelsen — bl. a. på grund av framförda önskemål om att stadgandet borde förtydligas — och erhöll den i det föregående angivna lydelsen att nu avsedda tillgångar skulle upptas till vad som med hänsyn till risk för förlust, prisfall m. m. framstår såsom skäligt. Det framhölls såväl av kommittén som i propositionen att det knappast var möjligt att här uppställa bestämda gränser för lagernedskrivningen. I stället borde överlåtas åt praxis att fastställa gränsen för skälig nedskrivning. Det förutsattes att riksskattenämnden skulle komma att göra vägledande uttalanden i syfte att uppnå en avsedd och enhetlig tillämpning.

I enlighet härmed har riksskattenämnden, såsom framgår av den föregående redogörelsen, utfärdat anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna beträffande värdesättningen vid inkomsttaxeringen av byggnadsföretagens lager m. m. dels i meddelande 1959 nr 2 och dels nyligen i meddelande 1962 nr 2: 3. Av sistnämnda meddelande, vars huvudsakliga innehåll redovisats i det föregående, framgår bl. a. att den i räkenskaperna gjorda värdesättningen av byggnadsföretagens innehav av egna, i varulager ingående fastigheter, i vad de utgöres av obebyggda tomter, färdigställda bebyggda fastigheter eller färdiga byggnader å ofri grund, bör godkännas om värdet av fastighetsinnehavet inte understiger det lägsta av summa anskaffningsvärden för fastigheterna eller 95 procent av summa taxeringsvärden för fastigheterna. Vid tillämpning av sistnämnda regel får värdet å fastighetsinnehavet dock inte upptas under 80 procent av summa anskaffningsvärden för fastigheterna. Beträffande egna fastigheter under ny-, till- eller ombyggnad har lägsta gränsen bestämts till 95 procent av vissa nedlagda kostnader eller till samma procenttal av summan av det före byggnationen gällande taxeringsvärdet samt därefter nedlagda byggnadskostnader. Även i detta fall gäller en ytterligare begränsningsregel om taxeringsvärdet är exceptionellt lågt i förhållande till anskaffningsvärdet.

Lägre värdesättning än vad nu sagts må enligt riksskattenämndens anvisningar godkännas endast om och i den mån den skattskyldige visar att en lägre värdesättning är påkallad med hänsyn till föreliggande risk för förlust eller prisfall. Vid 1963 och 1964 års taxeringar gäller emellertid vissa övergångsbestämmelser, vilka i princip innebär att företag, som har sitt lager av fastigheter bokfört i lägre värden än som enligt anvisningarna normalt bör godkännas, får göra erforderlig uppskrivning successivt. Först vid 1965 års taxering avses anvisningarna skola tillämpas fullt ut.

Av den nu i korthet lämnade redogörelsen för innehållet i riksskattenämndens anvisningar på föreliggande område framgår att enligt nämndens mening möjlighet till nedskrivning för konsolidering i princip inte före-

ligger för byggnadsföretag vad angår deras lager av fastigheter. Där anvisningen på grund av sin generella utformning i vissa fall ändock innebär möjlighet till en viss nedskrivning för konsolidering så är denna dock betydligt mindre än för skattskyldiga med mer normal sammansättning av lagret. Frågan blir då om behov kan anses föreligga att utöka berörda företags nedskrivningsmöjligheter i detta syfte. Därvid bör till en början beaktas att någon mera omfattande praktisk erfarenhet av 1955 års bestämmelser i denna del hittills inte kan sägas föreligga. Visserligen utfärdade riksskattenämnden den första anvisningen i ämnet 1959 men med hänsyn till de då införda övergångsbestämmelserna lär någon allmän skärpning av tillämpningen i förhållande till tidigare knappast ha skett. Inte heller 1962 års anvisning kommer — såsom nyss nämnts — att träda i kraft i full utsträckning förrän vid 1965 års taxering. Byggnadsföretagen har härigenom beretts en avsevärt längre tid att anpassa sig till de regler rörande varulagervärdering, som avsetts skola gälla på grund av 1955 års riksdagsbeslut, än företag i allmänhet, låt vara att detta föranletts av särskilda förhållanden.

Rörande det sakliga behovet av nedskrivning för konsolidering i byggnadsföretag bör vidare uppmärksammas att en stor del av sådant företags lager ofta utgöres av entreprenadarbeten. På grund av dylika arbetens karaktär av beställningsarbeten, vanligtvis till garanterade priser, är prisfalls- och förlustriskerna för entreprenören begränsade. I stället torde riskerna till största delen få bäras av de företag som utlagt beställningarna i fråga. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att man i förarbetena till 1955 års beslut rörande företagsbeskattningen övervägde att över huvud taget inte hänföra arbeten som nedlagts å fastighet, tillhörande beställare, till varulagertillgång för entreprenören.

Det bör vidare anmärkas att värdesättningen av egna fastigheter enligt anvisningarna i regel får ske med utgångspunkt från det lägsta av fastigheternas taxerings- och anskaffningsvärden. Icke sällan torde båda dessa värden avsevärt understiga fastigheternas dagsvärden, och i varje fall torde det ofta förhålla sig så att taxeringsvärdet är betydligt lägre än fastigheternas aktuella värde. Riktigheten av vad nu sagts torde inte minst framgå därav att riksskattenämnden i 1962 års anvisning ansett sig böra insätta vissa spärregler, vartill motsvarighet saknades i 1959 års anvisningar, för att förhindra en alltför låg värdesättning av fastighetsinnehavet. Sålunda har erfarenheten av 1959 års anvisningar föranlett bestämmelsen att i intet fall lägre värdesättning må godtas än som svarar mot 80 procent av anskaffningsvärdena för de i varulagret ingående fastigheterna. I de fall spärregeln kommer i tillämpning medges således en nedskrivning med 20 procent i förhållande till sistnämnda värden.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att gällande bestämmelser medger byggmästare och andra skattskyldiga, vilka har fastigheter som lagertillgång, rätt att — vid sidan av ovan berörda nedskrivningsmöjlig-

heter i inkomstkällan rörelse — också avskriva fastigheterna i inkomstkällan annan fastighet enligt de härför gällande reglerna under förutsättning att fastigheterna användes i denna inkomstkälla. Denna rättighet torde ha betydelse i sådana fall då en fastighet inte avyttras genast efter färdigställandet utan bibehålles som förvaltningsobjekt för längre eller kortare tid.

På grundval av det för utskottet tillgängliga materialet är utskottet inte berett att tillstyrka den av motionärerna begärda uppmjukningen av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen, särskilt som den ifrågakarande bestämmelsen gäller inte blott lager av fastigheter utan även försäkrings- och penningförvaltande företags lager av värdepapper och liknande tillgångar. Utskottet är emellertid inte främmande för tanken att 1955 års bestämmelser i denna del kan behöva omprövas i belysning av gjorda erfarenheter. För närvarande pågår genom allmänna skatteberedningen en översyn av beskattningssystemet på den direkta beskattningens område. Då reglerna för värdering av varulager vid inkomsttaxeringen intar en central plats i detta system kan det förutsättas att även dessa regler kommer att ägnas uppmärksamhet av skatteberedningen. Därvid torde även komma att prövas i vad mån nuvarande möjligheter till nedskrivning av lager av fastigheter, värdepapper och dylika tillgångar är otillräckliga med hänsyn till behovet av konsolidering.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 343 och II: 414.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) *beträffande huvudregeln för varulagervärdering vid inkomsttaxering* att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 364 av herr Stefanson och II: 435 av herr Kollberg m. fl., i vad de avser förvarande fråga, samt

2) de likalydande motionerna I: 461 av herr Hagberg m. fl. och II: 541 av herr Heckscher m. fl., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B) *beträffande värdering vid inkomsttaxering av byggnadsföretag tillhöriga fastigheter*

att de likalydande motionerna I: 343 av herr Schött m. fl. och II: 414 av herr Källenius m. fl.,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Erik Jansson, Söderquist, fröken Ranmark, herrar Stefanson*, Yngve Nilsson, Wärnberg, Sundin, Wikner* och Nordenson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Vigelsbo*, Engkvist, Magnusson i Borås, Rydén*, Darlin, Andersson i Essvik, Carlstein och Larsson i Umeå*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Söderquist, Stefanson, Yngve Nilsson, Nordenson, Magnusson* i Borås, *Rydén, Darlin* och *Larsson* i Umeå, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 364 av herr Stefanson och II: 435 av herr Kollberg m. fl. samt de likalydande motionerna I: 461 av herr Hagberg m. fl. och II: 541 av herr Heckscher m. fl. — ansett att utskottet beträffande huvudregeln för varulagervärdering vid inkomsttaxering bort tillstyrka förslaget om att medge nedskrivning av varulagret till 30 % i stället för nuvarande 40 % och alltså bort under A hemställa,

att riksdagen måtte antaga det vid de likalydande motionerna I: 461 och II: 541 fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).